SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 15 päivänä huhtikuuta 2014

301/2014

Laki

kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetun lain muuttamisesta

Annettu Helsingissä 11 päivänä huhtikuuta 2014

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetun lain (4/1994) 5 §:n 1 momentti, 8 §:n 1 ja 2 momentti, 23 §:n 1 momentti, 24 §:n 1 momentti sekä 25 ja 25 b §,

sellaisina kuin niistä ovat 23 §:n 1 momentti laissa 823/2011, 24 §:n 1 momentti laissa 217/2012 ja 25 b § laissa 149/2004, sekä

lisätään lakiin uusi 11 a—11 c ja 23 a § seuraavasti:

5 §

Oikeusapupyynnön tekeminen vieraan valtion viranomaisille

Oikeusapupyynnön vieraalle valtiolle voi tehdä oikeusministeriö, tuomioistuin, syyttäjäviranomainen ja esitutkintaviranomainen. Jos oikeusapupyynnössä pyydetty toimenpide edellyttää Suomessa vastaavissa olosuhteissa muun kuin pyynnön esittävän viranomaisen päätöstä, tällainen päätös on haettava Suomessa pyynnön perusteeksi.

— — — — — — — — — — — — —

8 §

Kieli ja käännökset

Oikeusapupyyntö on tehtävä suomen, ruotsin tai englannin kielellä taikka siihen on liitettävä käännös jollekin näistä kielistä. Pyyntöön liittyvien asiakirjojen tulee samoin olla suomen, ruotsin tai englannin kielellä taikka niihin on liitettävä käännökset jollekin näistä kielistä.

Toimivaltainen viranomainen voi täyttää oikeusapupyynnön, vaikka pyyntö ja siihen liittyvät asiakirjat ovat jollain muulla kuin suomen, ruotsin tai englannin kielellä, jos viranomainen hyväksyy kyseisen vieraan kielen käytön, eikä pyynnön täyttämiselle muutoin ole estettä. Oikeusministeriön tehtävistä huolehtia käännösten laatimisesta vierailta kieliltä suomeksi ja ruotsiksi säädetään valtioneuvoston asetuksella.

— — — — — — — — — — — — —

11 a §

Kuuleminen videoneuvottelua käyttäen

Jos vieraan valtion viranomaisen tekemä oikeusapupyyntö koskee todistajan, asiantuntijan tai asianomistajan kuulemista käyttäen videoneuvottelua tai muuta soveltuvaa teknistä tiedonvälitystapaa, jossa kuulemiseen osallistuvilla on puhe- ja näköyhteys keskenään, pyyntöön suostumisen edellytyksenä on, että tätä ei voida pitää Suomen lainsäädännön perusperiaatteiden vastaisena.

Kuulemisen voi toimittaa pyynnön esittä-

HE 213/2013
LaVM 2/2014
EV 23/2014

neen valtion toimivaltainen viranomainen tai se voidaan toimittaa kyseisen viranomaisen johdolla.

Käräjäoikeuden puheenjohtaja tai esitutkintaviranomainen huolehtii kuultavan henkilöllisyyden toteamisesta ja valvoo, että kuulemisessa noudatetaan Suomen lainsäädännön perusperiaatteita. Jos toimivaltainen viranomainen katsoo, että kuulemisessa rikotaan näitä periaatteita, sen on välittömästi huolehdittava, että kuulemista jatketaan mainittujen periaatteiden mukaisesti taikka keskeytettävä kuuleminen.

Kuulemisesta laaditaan pöytäkirja, johon merkitään kuulemisen aika ja paikka, kuullun henkilöllisyys, kaikkien muiden Suomessa kuulemiseen osallistuneiden henkilöllisyys ja asema, vannotut valat tai annetut vakuutukset sekä tekniset olosuhteet, joissa kuuleminen tapahtui. Pöytäkirja toimitetaan pyynnön esittäneen valtion toimivaltaiselle viranomaiselle.

Edellä 1—4 momentissa säädetyn lisäksi kuulemisessa noudatetaan 20—22 §:n säännöksiä.

11 b §

Vastaajan tai epäillyn kuuleminen videoneuvottelua käyttäen

Rikosasian vastaajaa tai rikoksesta epäiltyä voidaan kuulla 11 a §:ssä tarkoitettua menettelyä noudattaen, jos kuuleminen olisi vastaavassa tilanteessa Suomen lain mukaisesti mahdollista. Edellytyksenä on lisäksi, että vastaaja tai epäilty on antanut suostumuksensa menettelyyn. Suostumuksen antaminen on otettava tallenteeseen.

Vastaajalla tai epäillyllä, jota halutaan kuulla tämän pykälän mukaisesti, on oikeus avustajaan ja hänelle on pyynnöstä määrättävä puolustaja tämän pykälän mukaista kuulemista ja siihen tarvittavan suostumuksen antamista varten. Tuomioistuin määrää puolustajalle maksettavaksi kohtuullisen korvauksen, joka jää valtion vahingoksi. Puolustajan määräämisestä on muutoin voimassa, mitä oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 2 luvussa säädetään.

Vastaajalle tai epäillylle on ennen videokuulemista koskevan suostumuksen pyytämistä selvitettävä hänen oikeutensa käyttää avustajaa sekä se, että hänelle voidaan määrätä puolustaja.

11 c §

Kuuleminen puhelimen välityksellä

Edellä 11 a ja 11 b §:ssä tarkoitettu kuuleminen voidaan suorittaa myös puhelinta käyttäen. Edellytyksenä kuitenkin on, että kuultava on antanut suostumuksensa menettelyyn. Suostumuksen antaminen on otettava tallenteeseen.

23 §

Pakkokeinojen käyttäminen todisteiden hankkimiseksi ja menettämisseuraamuksen täytäntöönpanon turvaamiseksi

Vieraan valtion viranomaisen tekemän oikeusapupyynnön perusteella voidaan todisteiden hankkimiseksi panna toimeen etsintä, takavarikko ja datan säilyttämismääräys, suorittaa telekuuntelua, televalvontaa, tietojen hankkimista telekuuntelun sijasta, sijaintitietojen hankkimista epäillyn ja tuomitun tavoittamiseksi, tukiasematietojen hankkimista, suunnitelmallista tarkkailua, peiteltyä tiedonhankintaa, teknistä tarkkailua, peitetoimintaa ja valeostoja, käyttää valvottua läpilaskua sekä ottaa henkilötuntomerkit, jos tätä on pyydetty oikeusapupyynnössä taikka se on välttämätöntä oikeusapupyynnön toimeenpanemiseksi.

— — — — — — — — — — — — —

23 a §

Vieraan valtion virkamiehen oikeus peitetoiminnan tai valeoston toteuttamiseen

Suomen toimivaltaisen viranomaisen vieraalle valtiolle esittämän oikeusapupyynnön perusteella kyseisen valtion toimivaltaiselle virkamiehelle voidaan pakkokeinolain 10 luvussa säädettyjen edellytysten ja menettelyn mukaisesti antaa oikeus peitetoiminnan tai valeoston toteuttamisesta vastaavan poliisimiehen välittömässä valvonnassa suorittaa sellaisia yksittäisiä pakkokeinolain 10 luvun mukaisia peitetoiminta- tai valeostotoimenpi-

teitä, jotka on yksilöity peitetoiminnan tai valeoston toteuttamisesta laadittavassa kirjallisessa suunnitelmassa.

24 §

Rikosrekisteritietojen luovuttaminen

Vieraan valtion viranomaisen pyynnöstä voidaan tämän lain mukaisesti luovuttaa rikosrekisteritietoja rikosasian käsittelyä varten samoin edellytyksin kuin niitä voidaan antaa Suomen viranomaisille. Rikosrekisteritietojen luovuttamisesta päättää Oikeusrekisterikeskus. Jollei asiasta ole erikseen toisin säädetty tai Suomea sitovista kansainvälisistä velvoitteista muuta johdu, toisesta Euroopan unionin jäsenvaltiosta saatuja tietoja luovutettaessa Oikeusrekisterikeskuksen on asetettava ehto, jonka mukaan tietoja saadaan käyttää vain sen rikosasian käsittelyyn, johon ne on pyydetty.

— — — — — — — — — — — — —

25 §

Oikeusavun antamisesta aiheutuvat kustannukset

Vieraan valtion viranomaisen pyynnöstä annetusta oikeusavusta aiheutuvista kustannuksista ei peritä korvausta pyynnön esittäneeltä vieraalta valtiolta.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuista kustannuksista voidaan kuitenkin periä korvausta, jos kustannukset ovat huomattavat tai poikkeukselliset tai tästä on erikseen säädetty taikka määrätty Suomea sitovissa kansainvälisissä velvoitteissa.

25 b §

Vastuu vieraan valtion virkamiehen aiheuttamasta vahingosta

Kansainvälisen sopimuksen tai muun kansainvälisen velvoitteen nojalla tarkkailu-, takaa-ajo- tai esitutkintatehtävissä taikka Suomen viranomaisen esittämän tai hyväksymän oikeusapupyynnön nojalla edellä mainituissa tai muissa tehtävissä toimiva vieraan valtion virkamies, joka aiheuttaa vahinkoa virkatehtävissään Suomen alueella, rinnastetaan korvausvelvollisuutta määrättäessä suomalaiseen virkamieheen.

Tämä laki tulee voimaan 15 päivänä huhtikuuta 2014.

Helsingissä 11 päivänä huhtikuuta 2014

Tasavallan Presidentti

SAULI NIINISTÖ

Oikeusministeri *Anna-Maja Henriksson*

JULKAISIJA: OIKEUSMINISTERIÖ EDITA PRIMA OY / EDITA PUBLISHING OY ISSN 1455-8904 / 1237-3419 (painettu)